

בגן של רבנו ז"ל

בגן של רבנו כנגד ג"ן פרשיות שבתורה, בעזרת השם יתברך נשתדל להכניסכם בגנו של רבנו, ולסיים על הסדר את כתביו של רבנו נחמן מברסלב ז"ל סימן אחר סימן כך שבסוף השנה הזאת תזכו לסיים, או אפילו בחלקם כתביו של רבנו ז"ל, השם יהיה בעזרכם ובעזרי

פרשת דברים

קיצור ליקוטי מוהר"ן

סימן לא'

א. הצדקה מנהגת כל גלגלי הרקיע ועל ידה נשפעים כל הברכות, אבל אין שלמות להברכות כי אם בשבת שהיא בחינת אמונה, פי עקר חשיבות הצדקה היא האמונה. ועל פן עקר התנוצצות אור הצדקה כשמש ושלמותה אינה אלא בשבת שהיא בחינת אמונה ואמונה היא מקור הברכות:

ב. שלמות כל הדברים היא האמונה ובלתי האמונה כל הדברים הם חסרים. וכן שלמות התורה שהיא הדעת היא רק על-ידי אמונה פי כל התורה עומדת על האמונה כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה: 'בא חבקוק והעמידן על האמונה' (מכות כ"ד). וכן שלמות הגלגלים שהיא בחינת צדקה כנ"ל אינה אלא על-ידי אמונה פי העקר היא האמונה:

ג. ועל-ידי שמירת שבת שהיא בחינת אמונה נשלם הצדקה וזכין לכל הברכות. ועל פן התחיל התנא במסכת שבת במצות צדקה לרמוז כל הנ"ל (ונאמר בומר לכה דודי בשבת כי היא מקור הברכה). והיא בחינת שלמות כל הדברים שבעולם כנ"ל פי על-ידי שמירת שבת קדש וזכין לאמונה:

ד. ועקר העשייה של צדקה עושה העני עם הבעל הבית (מדרש רבה רות פרוש רש"י) וזהו בחינת הליכת התנועה הגלגלים בחינת: 'בגלל הדבר הזה גלגל הוא שחוזר בעולם' (שבת קנ"א). והוא יש לו שתי תנועות אחת היא העקר התנועה שהיא ממערב למזרח תנועה טבעית. ואחת היא תנועה הכרחית ממזרח למערב מה שהגלגל היומי חוזר ומתגלגל ממזרח למערב ומכריח עמו כל הגלגלים. והעני הוא בחינת: 'וממערב אקבצך' (ישעיה מ"ג ה), שמקבץ הצדקה והבעל הבית הנותן לו הוא בבחינת: 'ממזרח אביא וירעך' (שם) בבחינת: 'זרעו לכם לצדקה' (הושע י' יב). ועקר התנועה היא ממערב למזרח מהעני לבעל הבית:

ה. ועקר קיום חיות האמונה היא רק על-ידי שמירת הברית. ועל פן נוסעים לצדיקים על שבת קדש פי עקר קדשת הצדיקים האמתיים היא שמירת הברית בשלמות בכל הבחינות. על פן נוסעים אליהם על שבת כדי לקבל מהם קדשת שבת שהיא האמונה שהיא שלמות הכל כנ"ל:

ו. וכל הגלגלים וכל הנהגת העולם הינו 'חקות שמים וארץ' (ירמיה ל"ג כה) הכל תלוי בשמירת הברית קדש. וכן כל הברכות וההשפעות שבאים מהם:

ז. וכל היסורים שיש לאדם בדרכים כלם הם בשביל פגם הברית. על פן אמרו חכמינו זכרונם לברכה: 'חייב אדם לפקד את אשתו קדם שיצא לדרך' (יבמות ס"ב) כדי שלא יהיה בבחינת: 'השחית כל בשר את דרכו' (בראשית ו' יב) הינו שעל-ידי שמירת הברית לא יהיה לו צער בדרך:

שיחות מוהר"ן

אות - קלא

שיחות וספורים וענינים שהיה בכל תורה ומעשה: כשכתבתי לפני התורה ואלה המשפטים (סימן י' חלק ראשון מלקוטי מוהר"ן) המתחלת: כשיש דינים חס ושלוש על ישראל, על ידי רוקדין והמחאת כף נעשה המתקת הדינים וכו', אמר לי: כך אמרתי, שעכשיו נשמע גזרות חס ושלוש על ישראל (רסד) והנה הולכים וממשמשים לבוא ימי הפורים האלה (כי התורה הזאת נאמרה סמוך לפורים) והיה ישראל מרקדים וימחאו כף ועל ידי זה ימתיקו הדינים. וחזר וכפל דבריו ואמר כפה מלא כך אמרתי: וכוונתו היתה להעיר לבבנו שנדע ונבין שכל דברי תורתו הקדושה אף על פי שיש בה עמקות גדול ונורא מאד ורזין עלאין וסודי סודות עמוקים ורחבים מני ים בכל דבור ודבור, אף על פי כן עיקר כוונתו שנשמע ונקבל דבריו הקדושים בפשיטות לשמר ולעשות ולקיים את כל דברי תורתו בפשיטות ובתמימות. כמו למשל התורה הקדושה הזאת שנאמר שם שעל ידי המחאת כף ורוקדין נמתקין הדינים, היתה כוונתו כפשוטו, שיחזקו עצמן לשמח בימי שמחה, כגון פורים וחנוכה וימים טובים או חתונה וכיוצא בזה (רסה) כל מיני שמחה של מצוות שיחזקו עצמן בשמחה גדולה עד שיזכו להתעורר לרוקדין והמחאת כף, ועל ידי זה ימתיקו הדינים. כי כל דברי התורה לא בשמים הוא לאמר, שאין מי שיכול לזכות לזה להמתק הדינים על ידי המחאת כף ורוקדין כי אם גדולים בני עליה. רק כל אחת מישראל יש לו כח הזה כשיקיים הדברים כפשוטן באמת ובתמימות:

וכן בכל הדברים הנאמרים שם בהתורה הקדושה הנ"ל וכן כל מה שנאמר בכל תורה ותורה כי 'לא המדרש הוא העקר אלא המעשה' (אבות א' יז). ושים עינך היטב היטב ותסתכל יפה בכל תורה ותורה. ותשים לבך להבין בכל מקום העובדות והעצות והמוסר וההתעוררות היוצאים משם על פי פשוטן של דברים. ותבקש מהשם יתברך שיאיר עיניך לזכות לזה להבין הדברים היטב למעשה, כי כל דבריו זכרונם לברכה כולם נצרכים ומוכרחים לעובדות ועצות טובות לעבדו יתברך. ואפילו בקצת מקומות אשר לפום ריהטא בהשקפה ראשונה אין מבינים היטב איך נוגע הענין הזה לעובדה לפי מדרגתו. אף על פי כן באמת יש שם עצות נפלאות והתעוררות נורא לשוב אליו יתברך ממקום שהוא שם ואם תשים עיניך ולבך שם היטב בודאי תמצא גם שם עצות ודרכים טובים לפי מדרגתך. כי כל דבריו זכרונם לברכה הם כלליות גדול, וכל תורה ותורה כלול מכל התורה כולה. ומכל בני אדם שבעולם בכל דרגה ודרגה. מן תכלית קצה העליון עד תכלית קצה התחתון. הינו שעם כל תורה ותורה ושיחה שלו יכול לעבד את השם יתברך הגדול במעלה בתכלית המעלה, וכן אפילו הקטן והפחות בתכלית דיוטא התחתונה יכול גם כן לשוב להשם יתברך ולמצא עצות לנפשו על ידי אותה התורה בעצמה. כי הם כלליות נפלא מאד:

חיי מוהר"ן

שיחות וספורים וענינים שהיה אצל כל תורה ומעשה

(ל) בעת שנסע לארץ ישראל בתחילת נסיעתו מביתו שבת בקהלה סקאליע ושם ראה את הצדיק המפרסם מורנו הרב מנחם מענדיל ז"ל מויטעפסק שנפטר בארץ ישראל כמפרסם. וגלה לו ששם "אתה" מסגל על הים כמובא בלקוטי א' בסימן רנ"ו כמו שכתוב (תהלים פ"ט): "בשוא גליו אתה תשבחם":

(לא) כשאמר התורה הנדפסת בסימן רס"ב בלקוטי א' על פסוק (שם ק"ב): "ושקוי בכבי מסכתי" שקדם חדושי תורה צריכין לכבות. אמר אז על עצמו שבכל עת שהוא מחדש חדושי תורה הוא בוכה מקודם. גם אז בעת ההיא ראינו בעינינו ענין זה, כי באותה העת אמר התורה "ויאמר בעז אל רות" (שם ס"ה), ביום וא"ו ערב שבת קדש, קיץ תקס"ו. גם קודם לזה אמר התורה "דע שיש אריך אנפין דקלפה וכו'" בסימן רמ"ב, וביום חמישי שלפניו בכה לפנינו, ואחר כך ביום שבת שלאחריו אמר הענין הנ"ל על פסוק: ושקוי בכבי מסכתי. ויש בענין זה הרבה לספר כי כל זה היה בסמוך אחר פטירת בנו שלמה אפרים זכרונם לברכה ומעט יתבאר במקום אחר בעזרתו יתברך (ימי מוהר"ן יא):

(לב) בענין הנדפס בספריו הקדושים בסימן נ"ז ובסימן רע"ז לענין מעלת אכילת שבת שהיא כלה קדש ועולה למקום אחר לגמרי, דבר עמנו מזה הרבה והזהיר אותנו לאכול בשבת ולשמוח וכו' כמו שהזהירה תורה (שמות ט"ז): "אכלוהו היום כי שבת היום", אכלו בנים "אז מען זאגט שוין עסט קינדער" [כשכבר אומרים אכלו בנים], אחר כך אמר גם את זה אין יכולין לקים:

מבאר בדברי רבותינו וזכרונם לברכה, שהפליגו מאד במעלת קרבן מנחה שהיא קרבן העני שאף-על-פי שאינו יכול להביא פר ואיל וכבש וכו', אף-על-פי-כן מצא לו השם יתברך תקנה שיביא עשירית האיפה קמח שהיא חביבה מאד בעיני השם יתברך, כי נאמר בה "ונפש פי תקריב קרבן מנחה", לרמוז שמעלה עליו הכתוב כאלו הקריב נפשו ובמדרש רבה פרשת צו אמרו לענין מעלת קרבן מנחה, ולא עוד אלא שכל הקרבנות אינם באים חצים וזה באה חציה מחציתה בבקר ומחציתה בערב, ולא עוד אלא מי שמקריב אותה מעלה עליו הכתוב כאלו מקריב מסוף העולם ועד סופו וכו', עין שם גם אמרו במדרש רבה לך-לך, כל הקרבנות גלה הקדוש-ברוך-הוא לאברהם אבינו עגלה משלשת ועו משלש ותור וגזול שהם בחינת פרים וכו' ועופות חוץ מעשירית האיפה, ויש מאן דאמר שם שגלה לו גם קרבן עשירית האיפה רק ברמז.

וכל זה מרמז לענין תפלת העני המבאר בזהר הקדוש פרשת בלק דף קצ"ה, שהיא יקרה מאד בעיני השם יתברך עין שם פי עקר הקרבן עתה הוא תפלה פי על-ידי-זה עקר התשובה בחינת "קחו עמכם דברים ושבו אל ה'" ואמרו רבותינו וזכרונם לברכה, אינו מבקש מכם אלא דברים פי צריך האדם לדעת כשמרגיש עניותו ושפלותו בגשמיות וברוחניות אפלו כשלא יוכל להתפלל ולפרש שיחתו לפניו יתברך בשלמות כראוי, אף-על-פי-כן כשיתגבר להתפלל ולשוח לפניו יתברך איך שיוכל מתוך מרידות דמרירות עניותו וגלותו בגשמיות ורוחניות אפלו בבחינת: "תפלה לעני כי יעטף ולפני ה' ישפך שיחו", כמו השופך מים, בבחינת: "שפכי כמים לברך", אפלו אם נדמה לו, שהוא בלי שכל ובלי כונה הראוי, אף-על-פי-כן את כל אשר עם לבבו שופך שיחו לפניו יתברך, וגם אם התפלה הזאת בעצמה מערבת בפסלת ובמחשבות מקלקלות הרבה, שבודאי אינה ראויה לעלות חס ושלום, אף-על-פי-כן רבים רחמי יתברך כל כך, שאפלו איך שהוא מאחר שמתגבר להתפלל מתוך מרידות דמרירות עניותו ודלותו הקדוש-ברוך-הוא מרחם עליו ומקבלה, ולא עוד אלא שתפלה זאת דוקא מגיע תקונה עד אין קץ מסוף העולם ועד סופו, פי תפלה כזאת דוקא יקרה מאד אצל השם יתברך והוא סוד שאי אפשר להשיג כלל עד היכן מגיעים רחמי יתברך, כל זמן שאין האדם מניאש עצמו מהצדקה והתפלה. (המשך יבוא)

ליקוטי עצות

ערך התחזקות

יד. אם מתעורר האדם לתשובה, אי כשרוצה לכוון בדרכי ה' ולנסוע להצדיק מתגבר עליו בכל פעם יצר הרע יותר חזק מבתחילה, וכל מה שנכנס יותר בעבודת ה', מתגבר עליו יצר הרע יותר גדול. על כן צריך בכל פעם התגברות ביותר, והתחזקות חדש נגד היצר הרע החדש, שמתגבר עליו בכל פעם. ומזה בא מה שלפעמים כשנתעורר האדם לנסוע לאנשי אמת יש לו תשוקה גדולה, ואחר כך כשמתחיל לנסוע נחלש חשקו. ולפעמים כשבא להצדיק בעצמו, נופל מתשוקתו לגמרי. כל זה נמשך מבחינה, הנוכח לעיל. כי תיכף כשנתעורר לנסוע להצדיק האמת אזי המית יצרו הרע שהיה לו בתחילה, ואחר כך כשרצה לנסוע, נתהווה לו יצר הרע חדש חזק מבתחילה, כי כל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו. על כן מי שרוצה לקרב את עצמו לשם יתברך באמת, צריך התחזקות חדש בכל פעם נגד היצר הרע החדש, שמתחדש עליו בכל פעם (עב):

טו. כי יש כמה בחינות בהיצר הרע, והרב העולם - היצר הרע שלהם הוא נמוך ומגושם מאד, רוח שטות ממש, ומי שיש לו דעת צח כל שהוא ומשער בלבו קצת את גדולת הבורא יתברך, בודאי היצר הרע הזה הוא אצלו שטות גדול ושגעון, ואפילו ניסיון של תאוות נאוף הוא אצלו שטות ואין צריך שום התגברות נגדו, רק שיש לו יצר הרע אחר גבוה מזה הרבה. אבל זה היצר הרע של רב העולם הוא שטות גדול באמת למי שהוא רק בעל שכל אמת לכד (שם):

טז. ויש שהיצר הרע שלהם הוא בחינת קלפה דקה, וזה היצר הרע אין מרגין אלא באיש חיל גדול במעלה קצת, אבל עדין אין זה היצר הרע של הצדיקים אמתיים, כי היצר הרע שלהם הוא מלאך הקדוש ממש (שם):

כל התוכחות שהשם יתברך מוכיח את ישראל וכל הביונות שמבזה אותם לפעמים בדרך ביוזן הכל לטובה גדולה, כדי ללמד עליהם זכות וחסד כדי שישבו אליו באמת. פי לפעמים כשישראל מקלקלין מעשיהם מאד מאד עד שכמעט אין נפר מעט הטוב שבהם מעצם רבוי הפשעים והקלקולים רחמנא לצלן, ואם ירצה השם יתברך ללמד עליהם זכות על ידי מעט הטוב שבהם יתעוררו המקטרגים, חס ושלום, וימצאו כנגד זה אלפים פעמים להפך חס ושלום, אבל השם יתברך חפץ חסד הוא ואף על פי כן הוא רוצה בעמו וחפץ להטות עמהם כלפי חסד, או טובו ורחמנותו הנפלאה הוא בעצמו מבזה את ישראל בתכלית הביוזן, עד שאומר עליהם שכבר הם אצלו חס ושלום, כמו כל האמות מאחר שכבר קלקלו כל כך. ותכף שהשם יתברך מהפך הדבר ואומר על ישראל שהם כמו האמות ממש, אזי תכף נתגלה ונתראה על ידי זה דיקא אמתת הנקודות טובות שבהם כי בודאי בתחלה לא היה נחשב הטוב שבהם כלל עד שכמעט לא היה נראה כלל, כי בודאי לפי קדשת ישראל בשרשם אזי אפלו אם אין פוגמין כל ימיו רק כחוט השערה אחת הוא גם כן פגם גדול ונורא מאד, כי ישראל הם רחוקים לגמרי מעוון ומכל מיני פגמים, מכל שכן כשפוגמים חס ושלום, יותר מחוט השערה, מכל שכן כשהפגמים והחטאים מרבים מאד רחמנא לצלן, עד שמעט הטוב אינו נכר כלל, בפרט כי גם מעט הטוב עצמו מערב בפסלת הרבה, או בודאי כשירצה השם יתברך להסתכל על עצם רבוי הפגמים שלהם לפי קדשת ישראל כפי מה שראוי להם להיות אז בודאי כמעט אפס תקנה חס ושלום. אבל השם יתברך רב חסד ואמת וחפץ בקיום העולם ורק הוא ידע יצרנו והיכן האדם כבוש בזה העולם וכו', על כן ברחמי העצומים הוא בעצמו מהפך הדבר לטובת ישראל ומתחיל להשוות אותם לכל האמות, בבחינת הלא כבני כושיים אתם לי וכו', ותכף כשמדמה ומשוה אותם לשאר האמות, בודאי הכל יודו ויאמרו פפה מלא, שעדין יש חלוק רב ונפלא כרחוק מורח ממערב בין הגרוע שבישראל לבין העכו"ם, כי כנגד העכו"ם נמצא תמיד בישראל כמה שערות ונקודות טובות לאלפים ולרבבות, כי אפלו פושעי ישראל מלאים מצוות כרמון כמאמר רבותינו וזכרונם לברכה נמצא שדיקא על ידי שמדמה ישראל לעכו"ם ולבני כושיים על ידי זה דיקא נתגלה ומאיר לעין כל הזכות והטוב שבהם, פי כנגד העכו"ם בודאי עמך ישראל כלם צדיקים, פי כלנו מניחין טלית ותפלין בכל יום ומתעניין ביום כפורים וכו'. ועל כן אחר שאמר הנביא, הלא כבני כושיים וכו', חוזר ומסיים תוך כדי דבור לטובה, כמו שנגאמר שם, אפס כי לא השמד אשמיד וכו' ביום ההוא אקים את סכת דוד הנופלת וכו', פי דיקא על ידי שמהפך הדבר ומדמה ישראל לעכו"ם חס ושלום, על ידי זה דיקא נתגלה ונתראה כמה וכמה נקודות טובות שיש בהם כנגד העכו"ם ועל ידי זה יבוא משיח ויקים את סכת דוד הנופלת, פי משיח הוא מבחינת עתיק, בחינת ועד עתיק יומין מטא והוא יודע ללמד זכות על ישראל, למצא כל השערות טובות שבישראל שזה בחינת החסד הרב של בחינת עתיק, וזה גם כן בחינת קרא שמו לא עמי כי אתם לא עמי וכו', ותכף חוזר ואומר והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי, הינו כנ"ל, פי דיקא על ידי זה נתגלה עצם מעלתם ותפארתם של ישראל כנגד העמים (שם אות ד ה)

ספר המידות

ערך הוראה

- ד. כשיש שלום מלכות, על ידי זה נולדים בישראל בני עולי הוראה:
- ה. מי שמחמיר לאחרים ומקל לעצמו ואומר על מה שלא שמע ששמע, על ידי זה אינו זוכה לראות ביפי המלך, כי הקליפה של אדום שהוא יראה רעה, מחשיך מאור עיניו מלהסתכל ביופי פני המלך:
- ו. על ידי נאוף נופל לתפיסה או לחולי כאב רגלים. גם תלמיד שלא הגיע להוראה ומורה נופל לזה. גם מזיקין שולטין עליו:

ערך ודוי דברים חלק שני

- א. על ידי ודוי דברים גורמים שהקדוש ברוך הוא מזמין מלמדי תינוקות, שלומדין באמונה:
- ב. גם גורמים, שנתקנים הדרכים ממכשולות:
- ג. על ידי ודוי דברים זוכים להתנשאות:
- ד. מי שאינו מתודה על עונותיו, מורא בא עלי: